

MEDDELANDEN FRÅN SVENSKT VISARKIV. 4

GUSTAV SCHEDINS VISA
FRÅN DALUPPRORET 1743

Av
SVEN G. HANSSON

Särtryck ur HISTORISK TIDSKRIFT 1956

SVENSKT VISARKIV · STOCKHOLM

GUSTAV SCHEDINS VISA FRÅN DALUPPRORET 1743

Av Sven G. Hansson

I början av juni 1743 bröt dalallmogen upp för att tåga till Stockholm; det var »Stora daldansen», ett förtvivlat försök att åstadkomma en regimförändring, som därmed inleddes. Upprorsmännens väg gick från Falun via Hedemora, Sala och Stäket till Norrtull. Den 20 juni marscherade allmogen med flygande fanor och klingande spel in i Stockholm. Den blodiga sammanstötningen på Norrmalmstorg (nuvarande Gustav Adolfs torg) två dagar senare betecknar upprorets kulmen och undergång. Nederlaget mot regeringens trupper kom upprorsrörelsen att fullständigt bryta samman. Den rättsliga epilogen vidtog nästan omedelbart; den slutade oundvikligen med dödsdomar, först och främst över den man som av samtiden betraktades som upprorets främste tillskyndare och ledare, bruksbokhållaren Gustav Schedin från Äl. I januari 1744 avrättades han tillsammans med fem av sina medbrottslingar.

Efter dalkarlarnas intåg i Stockholm hade Schedin slagit sig ned hos en släkting, hökaren Eric Alfström.¹ Då Svea hovrätt inledde rannsakingen över dalupproret blev en av domstolens första åtgärder att företaga en undersökning av Schedins bostad, som dagen efter slaget på Norrmalmstorg blivit förseglad. Denna husrannsakan ägde rum den 12 juli och samma dag upplästes i hovrätten »någre papper», som därvid påträffats. Bland dessa befann sig en visa av politisk karaktär.²

Den 20 juli förhördes Schedin inför hovrätten om sina papper. Schedin förnekade först att han haft några utöver dem som tagits ifrån honom då han den 22 juni arresterades. Då det påpekades att flera blivit funna i hans kvarter, måste han efter något slingrande och vid konfrontation vidkännas en del.

»Therpå frågades Schedin, om han lemnat någon wisa i sitt fenster? Swarade sig thet ej weta: Hwarföre uplästes then i Schedins fönster

¹ B j. Beckman, Dalupproret 1743 och andra samtida rörelser inom allmogen och bondeståndet (Ak. avh. Gbg 1930), s. 342. I hovrättens protokoll kallas Schedins värd Almström.

² RA, Östermalmsavd.; Svea hovrätt. Protokoll angående dalupproret 1743, pag. 12 v., 14 v. Visan ibid., Handlingar, pag. 650 f. Proveniensen och datum enl. anteckning på vismanuskriptet.

funne wisan, som upmuntrar Dalkarlarne, at wisa mandom i sitt företagande, med mera, och frågades Schedin hwilken then upsatt? Swarade at han thet giordt. Frågades hwarest? Swarade hemma i Åhl, dagen förr än Marchen skiedde. Frågades om han blifwit twungen af Allmogen then at skrifwa? Swarade nej. Schedin förestältes at hans förderfweliga upsåt, äfwen här af finnes, i thet han med fägnad welat upmuntra Allmogen til otrohet emot sin Konung och Öfwerhet, samt annat uproriskt förfarande: Schedin sade at wisan wore ej så farlig, och skal thes utan ej någon af Allmogen sedt then samma.»³

Detta förhör blev hovrättens grundligaste försök att utforska visans genesis. Vid ytterligare några tillfällen återkom man dock till det graverande dokumentet. Den 3 augusti förhöll åklagaren Schedin att han »skrifwit glädiewisor (sic!) öfwer Allmogens hittågande, och ther igenom upåggat them til theras förderfweliga förhafwande. Schedin sade at han aldrig wist allmogen en sådan wisa» — — —.⁴

I aktors påstående mot Schedin, uppläst den 26 september, framhålls:

»Det uti hans quarter här i Staden funne frögde och upmuntrans Qwäde, hwilket han, effter egit widgående inför protocollet den 20 Julii sidstl^{ne}, i anledning af en förr skrefwen wisa i Åhl dagen, för upbrättsdagen, sielf författat och med hans egen hand skrifwit finnes uti acten N° 1 fol 192, utwisar än mera; at han ock af sit och sine Consorters företagande hafft et synnerligt nöje och fägnad.»⁵

Uttalandet förefaller i förstone att endast upprepa vad som tidigare meddelats i protokollet. I själva verket gör aktor ett betydelsefullt tillägg, till vilket jag senare återkommer. Schedin avstod i sin förklaring till aktors påstående från att beröra visan. Hovrätten glömde den däremot inte i sitt yttrande över Schedin den 19 oktober:

»Schedin har också, när upbrottet skiedde författadt en wisa der uti han upmuntrar Dalkarlarna at wisa mandom uti sit företagande til otrohet emot sin Konung och öfwerhet, samt annat uproriskt förfarande;» — — —.⁶

Den 21 oktober lämnade Schedin en kompletterande uppgift till hovrättens protokoll:

³ Hovrättsprot., pag. 81 v. f.

⁴ Ibid., pag. 499.

⁵ Aktors påstående i hovrättens handlingar, pag. 980 ff.; citatet pag. 983. Beckman uppger, a. a., s. 419, att hovrätten redan i början av augusti skulle ha erhållit påståendet och Schedins därtill fogade förklaring. Den riktiga tidpunkten framgår både av anteckning på själva påståendet och av hovrättsprotokollet, pag. 1198. Schedins förklaring i handlingarna pag. 984 ff.; den ingavs den 30 sept.

⁶ Codex rationum, en särskild volym bland hovrättens handlingar, pag. 168. Ett något annorlunda formulerat men i sak överensstämmande uttalande av hovrätten finnes även ibid., pag. 180.

»Jemwål förestältes honom angående then til Allmogens upmuntran upsatte wisa, tå Schedin sade, at en gammal diekne i lexsand Sockn hulpit honom att upsättia berörde wisa.»⁷

Hovrättens utslag den 9 januari 1744 utgör ett koncentrat av tidigare uttalanden:

»Schedin har ock dagen förr än Allmogen upbröt til Fahlun författat en wisa, som med hans egen hand är skrifwen, och går therpå ut, at upmuntra DalAllmogen til mandom uti theras uproriska företagande.»⁸

Redan för den närmaste eftervärlden blev denna Schedins visa i någon mån bekant, därom vittnar dess förekomst i avskriftssamlingar.⁹ Den förste som givit en vidare offentlighet åt visan synes ha varit den för alla alster av politisk propaganda så intresserade Fryxell.¹⁰ Ingående har dokumentet sedan behandlats av Beckman.¹¹

Den fråga som hovrätten i första hand ställdes inför har tydligen varit om visan använts i propagandasyfte. Hade Schedin strax före och under marschen med dess hjälp styrkt upprorsmännen i deras beslut att tåga till Stockholm eller hade han behållit den för sig själv? Denna fråga berör motivet till att visan över huvud taget blivit skriven. En senare bedömare frågar sig i vad mån detta litterära aktstycke uttrycker Schedins — och kanske dalallmogens — stämning, känslor och förhoppningar inför upproret.

Schedins upprepade försäkringar, att han inte låtit visan komma till allmogens kännedom, kan naturligtvis inte utan vidare godtagas. Ett medgivande från hans sida skulle ha inneburit att han erkänt sig skyldig till agitation för uppror. Men nu står Schedins uppgift, som Beckman påpekat, »obestridd i hela källmaterialet». Det kan tilläggas att visan, om den varit spridd bland ett större antal upprorsmän, säkerligen på andra vägar än genom Schedins exemplar skulle ha kommit till hovrättens kännedom. Den är nämligen, som nedan framgår, skriven till en marschmelodi och tydligen ursprungligen avsedd att sjungas under marschen. Schedins uppgift blir inte bara obestridd, utan

⁷ Hovrättsprot., pag. 1311 v. f. Jfr Beckman, a. a., s. 234 n. 3.

⁸ RA; Justitierevisionen. Besvärs- och ansökningsmål. 1743. Dec. 24. 125. vol. IV. Längre fram i utslaget berörs visan ännu en gång i likartade ordalag.

⁹ UUB; F 355 och KB; D 892. Båda dessa avskriftssamlingar förefalla av handstilarna att döma att ha tillkommit vid mitten av 1700-talet. Båda innehålla utslutande material från dalupproret, bl. a. hovrättens dom över upprorsledarna, följd av bilagor; i båda är Schedins visa avskriven under litt. D.

¹⁰ A. Fryxell, Berättelser ur Svenska Historien. 36 (Sthlm 1866), s. 110. Fryxells källa är den i not 9 ovan omtalade avskriftssamlingen i KB.

¹¹ Beckman, a. a., s. 234—236. Visan är i sin helhet avtryckt som Bil. 1, s. 476.

även direkt bestyrkt av majoren Gustaf Wrangel. Denne som jämte Schedin varit dalkarlarnas anförare under tåget, blev den 19 juli tillfrågad om han »hört Allmogen under vägen siunga någon wisa» — — —. Wrangel svarade nekande.¹² Att frågan ställdes med tanke på Schedins visa kan tagas för givet. Slutligen framgår det att både åklagarparten och hovrätten ansett det omöjligt att bevisa något om visans roll i propagandan. Aktor utgår till en början från att Schedin med visans hjälp »upäggat» dalkarlarna. Efter Schedins förnekande ändrar emellertid aktor ståndpunkt och såväl i den senares påstående som i hovrättens uttalande och dom nöjer man sig med att i visan se ett bevis på den anklagades upproriska sinnelag.

Schedins uppgift under förhöret den 21 oktober, att en djäkne hjälpt honom att skriva visan, kom däremot inte att påverka hovrättens uppfattning. Uppgiften lämnades i rättegångens slutskede, t. o. m. under hovrättens sista förhör med Schedin. Denne hade också tidigare, i ett likartat beträngt läge, fastän utan framgång, sökt hänvisa till medhjälpare av samma vaga karaktär.¹³ Schedins förklaring måste ha tolkats som ett sista förtvivlat försök att avbördä en del av ansvaret för visan.

Avgörande för hovrätten var att visan förelåg i Schedins egenhändig nedskrift och att han tidigare utan förbehåll erkänt sig ha skrivit den. Inte heller forskningen har kunnat bortse från dessa fakta och Schedins författarskap har därför aldrig satts i fråga. Beckman förmodar att talet om medhjälpare är en undanflykt och tillägger: »Innehållet härrör väl under alla förhållanden från Schedin.»

Visan har under sådana omständigheter tillmätts ett betydande källvärde. Fryxell kommenterar: »Sången i all sin otymplighet visar dock tydligt, att minnet af de ädla och ärorika dalkarlstågen under Engelbrekt och Gustaf Wasa sväfvat för menigheternas sinnen» — — —.¹⁴ Beckman låter vid jämförelse med ett av Schedin några dagar tidigare författat brev visan fälla utslaget i frågan om dennes sinnesstämning

¹² Hovrättsprot., pag. 60. Wrangel kan knappast ha haft något intresse av att dölja sanningen beträffande denna detalj, som det inte bör ha ställt sig svårt för hovrätten att kontrollera genom andra vittnen.

¹³ Hovrättsprot. den 22 aug. (pag. 883 v. f.). Vid detta tillfälle skylldes Schedin en namnunderskrift på en diäke — — — »som ibland skrifwit åt them i Fahlun, hwarföruan en grönklädd ifrån Tårsång Sochn äfwen hulptit them med skrifwandes — — —, men utan att erhålla stöd av ett följande vittnesmål.

¹⁴ Fryxells tankegång har upptagits av H. G. Tisell i Karolinen, general von Buddenbrock (Sthlm 1937), s. 133: »Under intrycket av vad som förestod skrev nu Schedin i Ähl sin marschvisa — kanske tänkte han på Engelbrektsvisan». — Fryxell uttrycker sig mycket försiktigt beträffande författarskapet till visan: »i en samtidig så kallad Gustaf Schedins visa lästes:» — — —.

vid sitt inträde som dalupprorets ledare: »Denna /visan/ ger nämligen en mera detaljerad bild av stämningen hos Schedin och givetvis även hos åtminstone vissa kretsar inom allmogen.» I det sista avseendet anser nämligen Beckman att Schedin »väl säkerligen icke diktat enbart ut från sina egna erfarenheter och stämningar». Beträffande den i visan framskyntande tanken på direkta fördelar av segern tillägger Beckman: »Kanske är det icke fullt medvetet, men nog ligger här något av författarens egen otillfredsställda ärelystnad bakom.» Beckmans granskning av dikten utmynnar i ett citerande av »de formellt knaggliga, men av obestriddig äkta känsla uppburna slutraderna, där dalupprorets bästa intentioner får sitt kanske klaraste uttryck» — — —.¹⁵

En närmare undersökning ger emellertid vid handen att Schedins visa inte är någon originell skapelse, lika litet som den är diktad ifrån dalallmogens erfarenheter; den är tvärtom ett synnerligen grovt plagiat.

I juli 1741 förklarade den svenska hattregeringen krig mot Ryssland. Under senare delen av detta år trycktes, förutom andra propagandaalster, ett flertal dikter avsedda att underblåsa krigsstämningen i Sverige. För att ingjuta tillförsikt hos de trupper som överfördes till Finland och för att understödja samtidigt företagna värvningar utgavs bl. a. ett häfte av skillingtryckskaraktär, »Upmuntran Til Barda-Lust», innehållande två visor.¹⁶ Den första av dessa återges nedan i sin helhet vid sidan av Schedins två år yngre skapelse.

Upmuntran Til Barda-Lust,

Sungen,

1741.

Siunges som Hessiska Marschen.

/Schedins visa./

I.

Wers I.

Hwar redlig Swensk/ som Plit
för Cronan bär/
Sielf Himlen tycks befalla
Oss gripa til gewär:/:

War redeligen dahlkar¹⁷
Som flit för Cronan bär
Sielf himlen har befalt
at gripa till gewähr

¹⁵ Beckman har i en senare översikt, Bonderesningen 1743 i nutidsbelysning (Sv. D. 28 aug. 1935), citerat samma parti av visan som ett prov på »verklig idealitet» hos Schedin.

¹⁶ Warmholtz nr 6177. Ett exemplar av detta tryck i KB; Vitt. Sv. Hist. 1722—41; ett annat i UUB; Zetterström, Poetiska samlingar, vol. 24 n:o 19. Den andra i häftet ingående dikten är en värvningsvisa. — Vem som varit författare till »Hwar redlig Swensk» har jag ej kunnat utröna.

¹⁷ Ändrat från »Swänske».

Deröfwer glädiens alla/
 Som Swenska hiertan har/
 At efter dem få skalla/
 Som hand på Sinclär bar;
 Tro/ at en sådan handel
 Lär aldrig olönt bli;
 Ach Himmel styr vår wandel/
 Och hielp i rättan tid!
 Är nu Ehr lycka mogen/
 I som til Finland dra/
 Lät Finsk se Swensk är trogen/
 Ja håll Ehr käck och bra;
 Lät våra Fäders Heder
 Ehr dubbelt hierta gie/
 At dygd är Swenska seder/
 Lät hela werlden se.

2.

Hwem äger frögd? det gör hwar
 redlig Karl/
 Som nu med nögda tanckar
 I Ehr Commando far:/:
 Lät vårt hopp kasta anckar
 Der Himlens wilja är/
 At följa dijt Smek wanckar/
 Som Slängar kallas plär/
 Vår frihet at förswara/
 Som Swenska/ alla dar/
 Ey lif ell' möda spara
 Der fahran lyser klar;
 Der nögd den gärning hämnar/
 Som gör vårt Sverige sorg/
 Vår Sinclärs mord ey lemna
 För'n mitt i Peters-borg;
 Då wida Werlden täncker/
 När Himlen hugnar oss:
 Si rättwis hand den skäncker
 All Seger/ när de slåss!

der öfwer frögdens alla
 som swänka hiertan har
 at effter dem fås kalla
 som otro i¹⁸ Sverige drar
 tro at en sådan handel
 skall aldrig olönt bli
 himmelen styr vår wandel
 och hielp ty nu är tid
 är nu ehr lycka mogen
 i som till stockholm drar
 lät siälmsek see dahlkars troghet¹⁹
 och håll ehr kiäck och braf
 lät våra fäders heeder
 ehr dubbel hiertan gie
 at dygd i dahlkars seder
 så hela Sverige seer

Wers 2.

Hwem äger lust
 ded har war redelig kar
 som nu med nögda tankar
 alt fort till stockholm far
 lät oss ey fattas manskap²⁰
 då himlens willia är
 at följa dit smek wanckar
 som slängar kallas plär
 vår frihet at förswara
 som dahlmän alla dar
 ey oss vår möda spara
 när fahran lyser klar,
 oss nögd den gierning hämnar
 som gjort vårt Sverige larm
 och otrons mord ey lämbna
 för än mit uti stockholm
 då hela Sverige wäntar
 när himlen hielper dem
 och rättwijs hand oss skiäncker
 med glädie hem i gen

Det kan inte råda något twivel om de ovanstående visornas datering och om vilken av dem som varit den långivande.²¹ En passus i

¹⁸ Ändrat från »till».

¹⁹ En granskning av texten visar ordet »är» skrivet omedelbart efter ordet »dahlkars». De båda orden äro så sammanskrivna, att det är sannolikt att skriften ursprungligen lytt »dahlkar är». Det sistnämnda ordet förefaller att ha blivit till hälften överstruket.

²⁰ Ändrat från »tankar».

²¹ Redan några av Schedins rättelser (str. 1, v. 1 och 15) peka tydligt på förlagan.

aktors påstående av den 26 september, »i anledning af en förr skrefwen wisa» — — —, ådagalägger också att redan hovrätten uppmärksammat Schedins tillvägagångssätt.²²

Jämförelsen visar att Schedin med mycket liten rätt kan kallas författare till den visa, som gått under hans namn. Flertalet av de schedinska verserna är mer eller mindre ordagrant överflyttade från förebilden. Schedins insats begränsar sig till att han genom utbyte av enstaka ord redigerat om »Hwar redlig Svensk» så att den fått en helt annan tendens och kommit att lämpa sig som »uppmuntringsvisa» i dalkarlarnas aktuella situation.²³ De formella bristerna i hans version äro av mindre betydelse. Det skall inte förnekas att han, då det gällt att identifiera och lokalisera, givit prov på ett visst mått av fyndighet och sinne för logik. Men att resultatet av redigeringen blivit så pass tillfredsställande torde dock bero mindre på Schedins skicklighet än på förebildens karaktär. »Hwar redlig Svensk» rör sig nämligen i stor utsträckning med allmångods och schablonfraser, som i överflöd återfinnas i tidens propagandadikter. Dess argumentering tillhör krigsdikternas commune bonum.²⁴ Den är så självutplånande allmänt hållen att den helt enkelt inte erbjudit några större hinder för en adaption.

Inga slutsatser om Schedins och dalallmogens stämningar och förhoppningar kunna sålunda grunda sig enbart på hans visa.²⁵ Denna erbjuder i detta hänseende endast ett symtomatiskt intresse.

Vad som drev Schedin till hans »författarskap» har säkerligen inte varit någon litterär experimentlusta. Vid den tidpunkt då visan enligt Schedins uppgift tillkom — troligen den 5 juni²⁶ — befann sig

²² Schedin kan förmodas ha upplyst om sin visas förebild under förhöret den 20 juli; jfr protokollets »Schedin sade at wisan wore ej så farlig» — —.

²³ Omtalandet av mordet på Malcolm Sinclair, väl den enda reella uppgiften i hela den tidigare visan, har omarbetats till »otrons mord» (str. 2, v. 15, jfr str. 1, v. 8). Uttrycket kan vara en nödfallslösning, men syftar troligen på de förluster som dalregementet lidit under det pågående kriget. Det finska fälttågets olyckliga förlopp tillskrevs allmänt förräderi, främst hos generalerna Lewenhaupt och Buddenbrock; kravet på dessas bestraffande framförs gång på gång av dalallmogen och blev en viktig anledning till upprorsmarschen. Jfr A. Pihlström, Kungl. dalregementets historia, IV (Sthlm 1910), s. 66 ff., passim; Beckman, Dalupproret 1743, s. 58, 60, 64, 129 f., 207, 228, 294, 320 f., 355.

²⁴ Det kan i detta sammanhang påpekas att visan omtrycktes under 1788—90 års krig, även då i ett skillingtryckshäfte: Tanckar, lämpade Til närwarande krig med Ryssland etc. Sjunges som: Hwar man må nu wäl glädja sig etc. Samt En wisa: Hwar redlig Swänsk, som Plit för Kronan bär etc. Lämpad til samma krig och kan sjungas som Hessiska Marchen. Tryckte i Linköping och dess Boktryckerie 1788. Två upplagor av skriften äro bevarade i KB; Vitt. Sv. Hist. 1788. (anon.)

²⁵ Jfr dock ovan n. 23.

²⁶ Beckman, Dalupproret 1743, s. 234.

denne mitt uppe i arbetet med att planlägga den förestående marschen. Upprorståget organiserades efter militär förebild och medförde spel.²⁷ Schedin hade under det stora nordiska krigets slutskede befordrats till underbefäl och hade erfarenheter från senare preussisk militärtjänst.²⁸ Det måste ha legat nära till hands för honom att spekulera över möjligheten att efter militärt mönster med hjälp av en marschvisa höja stämningen hos allmogen. Han har då erinrat sig en visa som blivit spridd efter krigsförklaringen 1741 och som därför varit aktuell, men som givetvis inte utan vidare kunnat användas; Schedin har följaktligen arbetat om den och därigenom riktat den ursprungliga krigsvisan mot krigets upphovsmän. Men därvid har det stannat. Schedins visa har av allt att döma inte tjänat det avsedda syftet utan blivit liggande bland hans papper. Kanske har han under marschen tvingats inrikta sin verksamhet på mera påträngande praktiska uppgifter.

På vilken väg och vid vilken tidpunkt »Hwar redlig Svensk» kommit till Schedins kännedom är omöjligt att avgöra. Av manuskriptets ortografi och de många smärre avvikelserna i fråga om ordval och ordformer att döma har han vid nedskrivandet inte utgått från något tryckt exemplar av visan utan haft en bristfällig avskrift eller, ännu troligare, en muntlig källa.²⁹ Schedins tal om att han haft en medhjälpare vid visans författande kan rymma en kärna av sanning; det kan ha varit en djäkne,³⁰ en soldat från dalregementet eller kanske en från Stockholm hemvändande arbetsdalkarl, som föredragit »Hwar redlig Svensk» för honom. Men det är naturligtvis lika tänkbart att Schedin stiftat bekantskap med denna visa långt innan han kommit på tanken att utnyttja den och att hans version återgår på hans egen något otydliga minnesbild.

Schedins förfarande är inte något enastående i den politiska visans historia. Så t. ex. blev långt tidigare en dansk skillingtrycksvisa, som behandlade erövringen av Kalmar 1611, av den svenska propagandan utnyttjad på ett liknande sätt: den danska visan efterapades ända till den typografiska uppställningen och plundrades på sitt användbara

²⁷ Från den 5 juni stannar några anteckningar av Schedin rörande upprorstågets organisation (Hovrättens handlingar, pag. 678 ff.; Beckman, a. a., s. 226 ff.). Beträffande organisation och militärt uppträdande se Beckman, a. a., s. 224 ff., 240, 292, 341.

²⁸ Beckman, Dalupproret 1743, s. 231 f.

²⁹ Uttrycket »fås kalla» (str. 1, v. 7) för »få skalla» pekar därhän.

³⁰ En skolmästare i Leksand vid namn Agorelius deltog mycket aktivt i upproret; bl. a. renskrev han dalkarlarnas marschregler (Beckman, Dalupproret 1743, s. 307, 479). Schedins uttryck »en gammal diekne i lexsand Sockn» — — — skulle kanske kunna syfta på denne.

gods, varpå den genom tillsatser av svenskt stoff och svenska synpunkter kom att bli en bumerang mot upphovsmännen själva.³¹ Schedins tilltag, att för rebelliska syftemål smida om ett vapen ur regeringssidans arsenal för politisk propaganda, den otvetydigt officiösa »Hwar redlig Svensk», är likartat, fastän kanske inte lika medvetet.

Schedins visa vittnar om den litterära genrens betydelse och om nödvändigheten av att detta inflytande på varje enskilt verk bestämmes. Naturligtvis är det sällsynt att beroendet visar sig så dominerande som i detta fall. Men bortser man från genren och begränsar sig till det enskilda verket så riskerar man att få en skev bild av författarens prestation och att uppfatta genrens allmängods och slentrianmässiga formler som karakteristiska och individuella tillskott. Detta gäller inte minst beträffande en så formel- och traditionsbunden litteraturart som den politiska diktningen.

³¹ G. E. Klemming, Kort Extract etc. (Samlaren 1885), s. 178 ff. — Under 1700-talet begagna versifierade polemiker ofta samma versmått och göra därtill gärna ordagranna lån från varandra. Jfr de hos I. Fehr, Studier i frihetstidens vitterhet. Den politiska visan jämte meddelanden om censuren och utländsk litteratur i Sverige (Upps. 1883), s. 58 ff. och 63 ff. avtryckta visorna.

